

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 13. De restitutione in singulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

CAPVT XIII.

De restitutione in singulari.

Quoniam tria sunt bona, circa quæ proximus lædi potest: nimirum Bona animæ, Bona corporis, Bona fortunæ: in tres partes distribuitur tota restitutionis tractatio. Ideo in prima agemus de bonis animæ. In secunda de bonis corporis. In tertia de bonis fortunæ, vè facile, ac distincte omnia percipiantur.

De restitutione circa bona animæ. §. I.

- 1 Quid prius numeratur inter bona animæ.
- 2 Quid tenetur restituere, qui alteri causa fuit amittendi gratiam.
- 3 Quid tenetur restituere, qui aliquem à religione amouit.
- 4 Quid restituere tenetur, qui falsam doctrinam seminavit ex malitia.
- 5 Quo pacto est talis restitutio facienda.
- 6 Quid restituere tenetur, qui falsam doctrinam seminavit ex ignorantia.

QUÆSTIO. Inter bona animi quid prius annumeratur?
RESP. Gratia.

1 QUÆST. Ad quam restitutionem tenetur, qui causa alteri est amittendi gratiam? RESP. Dupliciter quis causa alteri esse potest gratiam amittendi. Nimirum vel illū inducendo ad peccandum precibus, minis, dolo, & fraude. Vel tantummodo consilio ad peccandum comouendo. Dico igitur *Primo*. Qui alium libere consentientem, & volentem ad peccandum induxit, ad nullam tenetur restitutionem. Ita Syl. *restitutio* 3. nu. 1. I. edef. 2. 4. q. 18. ar. 2. Cord. *qu.* 172. Pedraco *præcepto*. 5. §. 7. Sot. 4. *inst. qu.* 6. ar. 3. Merc. *tract. ultimo de restit. ca.* 2. & alij. Probatum ratione, quia restitutio emanat ab iniustitia: sed vbi non est iniustitia,

H 2 iustitia,

iuria, non est iniustitia: volenti autem & consentienti nulla fit iniuria: ergo nulla ei debetur restitutio. Dico *secundum*: Qui dolo, fraude, aut metu grani aliquem ad peccatum induxit, tenetur quo ad poterit, illum in gratiam reducere, consulendo, rogando, orando Deum pro eo, &c. ita Tolet. l. 2. de restitutione cap. 2. Sylu. *estit* 3. nu. Arag. 2. 2. *quæst* 62. art. 2. Adrian. in 4. de rest. Scot. ibidem *distinct.* 15. *quæ* 3. art. 1. Richard. *ibi quæ* 2. art. 4. Angel. *verit restitutio*, & alij, ab eisdem citati. Ratio est, quia iniuria domino gratiam extorfit.

3 *QVÆST.* Ad quam restitutionem tenetur, qui alium religione extraxit? *RESP.* Dico *primo*. Qui sine dolo, fraude, vi, aut minis aliquem ante ingressum religionis, & religionis proposito, aut post ingressum, tyrocinij tempore, ante professionem, retraxit, ad nullam restitutionem tenetur. Ita Arag. 2. 2. *quæ* 62. art. 2. Sor. 4. *iust quæst* 6. art. 1. Probatum aperte, quoniã nec illi, nec religioni fit iniuria contra iustitiã. Non illi, quia libere vult, & consentit, aut nō ingredi, aut ante professionem egredi. Non religioni, quia ea non habet ius iustitiã in tyrone ante professionem. Et ideo licet male consulens ex odio consulat, charitatem offendit non iustitiam. Et quanquam demus religioni aliquod ius ad rem erga novitium: illud ius pendet ex novitij voluntate libere possessuri. Dico *secundo*. Qui minis, fraude, dolo: vel quovis alio simili modo iniuria ingressurum ab ingrediendi proposito retraxit: vel iam ingressum, ne profiteretur, seduxit, tenetur vim amovere, ut libere, vel ingrediatur, vel egrediatur, ac proinde tenetur detecta fraude veritatem illum docere ad liberum vel ingressum, vel egressum. Ita Sor. & Tolet. citati. Probatum facile, quia fraudulentius seductor iniuriam infert volenti vel ingredi vel profiteri religionem, & ideo contra iustitiam facit, & peccat. Nihil tunc religioni tenetur restituere, quia nullum illius ius læsit circa talem religiosum, ut ita dicam, sicut constat ex superioribus conclusionibus. Dico *tertio*. Qui religiosum professum vi, fraude, aut dolo, vel etiam suasionem, & consilio a religione extraxit, tenetur damnum religioni resarcire. Ita Doctores omnes citati. Ratio est manifesta: quia religio ius habet in religioso professio non solum ad rem, sed etiam re. Dico

re. Dico quarto. Qui huiusmodi religiosum professum, modo dicto, à religione retraxit, neque alium pro eo subrogare, neque ipse illius loco religionem intrare tetur. Ita Ledesm. 2. 4. qu. 26. art. 2. Arag. 2. 2. qu. 82. art. 2. Tolet. lib. 2. de rest. ca. 2. num. 18. Ratio est, quia religionis vota debent esse maxime libera, & voluntaria, neque pro aliqua restitutione obliganda. Non enim bene pro tota libertas venditur auro.

4 QVAEST. Ad quam restitutionem tenetur, qui falsa docuit? RESP. Qui sciens, & prudens docuit perniciosam doctrinam, ex iustitia tenetur proximum ab errore reuocare. Ita Tolet. lib. 2. de restit. cap. 2. Caiet. in sum. num. 7. Mercat. cap. 2. de rest. Aragon. 2. 2. qu. 62. art. 10. Ratio est, quia proximus per fraudem, & dolum iniuste damnificatus est.

5 QVAEST. Quo pacto est facienda restitutio falsa doctrina? RESP. Si, qui falsum docuit, tenebatur ex officio docere verum, ut tenetur doctor, confessor, aduocatus, concionator, consiliarius, tenetur iterum docere verum. Si vero ex officio non tenebatur, satis est, si asserat, & ostendat doctrinam à se traditam esse falsam. Ita Tolet. supra.

6 QVAEST. Solum dixisti de docente falsa ex malitia, quid censeres de docente falsa ex ignorantia? RESP. Eodem modo dico illum teneri ex iustitia retractare dicta, ex quibus damnum proximo est subsequutum. Ita Arag. 2. 2. qu. 62. art. 10.

De restitutione propter beneficia Ecclesiastica male collata. §. 2.

- 1 Qui indignus, qui dignus, qui dignior ad beneficium.
- 2 Quantum peccat, qui beneficium confert indigno.
- 3 Quantum peccat, qui praetermissio digniore in concursu dat digno.
- 4 Ad quam restitutionem tenetur, qui beneficium dat indigno.
- 5 Ad quam restitutionem tenetur, qui beneficium dedit

- dedit digno, relicto digniore in concursu.
- 6 Ad quam restitutionem tenetur, qui impedimentum fuit, ne alicui conferretur beneficium ecclesiasticum.
 - 7 De indigno se opponente concursui beneficii, cui sciat se esse indignum, vel indigniorem.
 - 8 Quid restituere tenetur supradictus indignus, beneficio donatus.
 - 9 Quid restituere tenetur, qui horas canonicas non recitat.
 - 10 Quid tenentur restituere pensionarij.
 - 11 Quid tenetur restituere Canonicus choro assistens & non recitans.
 - 12 Ad quid tenetur Canonicus ore, non mente officium recitans in choro.
 - 13 Quid tenetur restituere, qui beneficium curatum accepit nondum sacerdos.
 - 14 Quid tenetur restituere accipiens beneficium curatum nondum sacerdos animo dimittendi si conditione si aliud manus obueniat.
 - 15 Quid tenetur restituere beneficiarius homicidium voluntarius.
 - 16 De occulto occisore, & beneficium obtinente a quam restitutionem obligatur.
 - 17 De excommunicato, & suspenso, & deposito.
 - 18 Qui ante legitimam aetatem beneficium accepit sine dispensatione.
 - 19 De beneficiario publico concubinario.
 - 20 De beneficiario simoniaco.

QUESTIO. Quoniam beneficia ecclesiastica rebus spiritualibus annexa sunt, de ijs re statim percontabor, que in primis de conferente beneficia indigno.

prius discrimen mihi constitue inter indignum, dignum, & digniorem: R E S P. Ille indignus est, qui necessaria scientia caret, saltem ad officium, ad quod eligitur, & morum probitate & aptitudine ad illud exercendum. Dignus est, qui tali scientia, probitate, aptitudineque valet. Dignior qui in illis alios excellit. Coalescit igitur dignitas ad Ecclesiasticum beneficium ex scientia, probitate, dexteritateque ad illud exequendum cum maiori animarum fructu. Qui vero æqua scientia, & probitate, maiori tamen est dexteritate administraturus beneficium, acturusque diligentiorum animarum curam, alij est præferendus. Imo etiam ei, qui eum superat morum bonitate. Ita Sor. 3. iust. q. 7. ar. 2. concl. 6. Maior. in 4. d. 24. quæst. 9. Cou. 2. p. reg. pec. §. 7. Quam dexteritatem ad exercendum munus tanti fecit Tolet. lib. 5. ca. 78. ut qui illa nõ poll. t. quamvis doctus, & bonus, pro indigno sit reputandus, quia aptus non est.

2. QVÆST. Quod peccatum committit, qui beneficium confert indigno: R E S P. Lethale. Ita Tolet. com. communi, & probat triplici ex capite. Primo, quia iniurius est Deo, dum illum priuat honore, & cultu suo. Secundo, quia iniurius est Ecclesiæ, dum indignum ministrum illi præficit, & sumptibus, redditibusq; ecclesiasticis alit. Tertio, quia iniurius multis dignis, quibus tale beneficium merito iure debebatur. Quam veritatem satis colligo ex Trid. sess. 22. de refor. ca. 2. Cuius decretum collationem beneficij indigno factam ipso iure annullat. Ideo qui indignum impedit à beneficij consequitione, licet iniuste per vim, dolum, aut fraudem, ad nullam tenetur restitutionem pro amissione beneficij, ut supra iam dixi.

3. QVÆST. Quod peccatum committit, qui prætermisso digniore in oppositione, beneficium dat digno? R E S P. Illud appellat peccatum acceptionis personarum Diu. Thom. 2. 2. quæst. 62. art. 2. Gabr. in 4. d. 15. quæst. 7. D. Anton. 2. p. Adrian. in 4. quæst. de rest. Navar. cap. 17. num. 72. ca. Licet 8. quæ. 1. Metropol. d. 63. Probat ex ratione iustitiæ distributiæ, quæ docet conferre præmia pro laborantium sudore: sed beneficia Ecclesiastica sunt præmia laborantium in virtute, & literis, ergo conferri debent pro maiori laborantium sudore. Fallit tamen hæc conclusio in

aliquibus euentis, atque in primis dignus eiusdem diocesis antefendus est alterius diocesis digniori. Ita Sot. lib. 3. iust. qu. 6. artic. 2. ad 4. Tolet. lib. 2. de rest. in 2. p. cap. 2. nu. 166. Sot. & Tolet. probant ex iure. D. Tho. sup. probat ex ratione iuris, quia beneficia ad animarum utilitatē conferuntur, utilior vero erit animabus naturalis, quā extraneus, quia naturaliter est eis propēior. Quomā vero per contrariam consuetudinem hęc iura videntur abrogata, seite admonuit Toletus *supra*, standum esse consuetudini, qua Episcopi externis, ac naturalibus beneficiis conferunt.

4 QVAEST. *Ad quam restitutionem tenetur, qui beneficium dedit indigno?* RESP. Qui beneficium contulit indigno, prætermisso digno vel digniore se opponentibus, tenetur restituere, & ipsi Ecclesiæ, & ipsi digno, vel digniori. Ita Sot. 3. de iust. qu. 6. art. 2. *pro Graue nimis, de præb. in Decreta*. Probat, quia vtrique fit iniuria contra iustitiam commutatiuam. Ecclesiæ quidem, quia ea inuita suo redditus confert indigno: Digno vero, vel digniori, quia suo iure illos priuat.

5 QVAEST. *Ad quam restitutionem tenetur, qui prætermisso digniore beneficium contulit digno?* RESP. Dico Primo. Non tenetur aliquid Ecclesiæ restituere. Ita Maior. in 4. d. 24. quest. 9. Sot. & Tolet. proxime Cou. 2. p. regul. p. num. 6. cum Adrian. quem citat. Probat, quia Ecclesia tantum digno dat, quantum illi pro ministerio suo debetur: ergo nihil ab Ecclesia aufertur. Dico secundo. Qui in concursu, & oppositione beneficiorum prætermisso digniore, beneficium confert minus digno, restitutionem digniori facere tenetur. Ita D. Anton. 2. tit. 12. num. 20. Sylu. rest. 3. quest. 12. Arm. ibid. num. 51. Lud. in 4. d. 15. qu. 2. art. 2. Richard. ibid. quest. 4. in 5. principali Scot. ibidem quest. 2. Caiet. 2. 2. quest. 62. art. 2. Cou. reg. peccat. §. 7. num. 6. Med. Salmant. inst. pag. 89. alias. 13. Quamquam oppositum asseruerint Sot. 4. iust. quest. 6. 3. ad finem, & Nauar. cap. 1. num. 72. & 73. Probat, quia legitimus oppositor habet ius commutatiuæ iustitiæ ad beneficium, cui opponitur: nam ipsamet oppositio est ius ad rem: procedit enim ex Ecclesiæ statuto, & lege decernente, ut dignior anteferatur, cum publicè promi-

promi

promissione, & fide data cuique se opponenti, ut si digniorem se probet, illi beneficium conferatur: sed hæc data fides, & promissio accepta ab oppositore digniore dat illi ius commutativæ iustitiæ ad rem, ut nemo negat in præmijs, quæ pro ludis publicis evulgantur ijs, qui aliquod plausibilis inventum in medium protulerint, ergo &c.

6 *QVÆST. Dixisti de collatore beneficij, dic modo de impediens. Ad quam restitutionem tenetur impediens, ne beneficium alicui conferatur?* RESP. In primis impediens, utcumque, & quavis via, ne beneficium detur indigno, ad nullam tenetur restitutionem. Ratio est, quia nulli facit iniuriam: non Ecclesiæ, ut manifestum est: non indigno, quia nullum ius habet ad beneficium. Dico *secundo*. Impediens beneficium, ne detur digno, ut conferatur alij æqualiter digno, liber similiter est à restitutione. Ratio est, quia nullius ius violavit, nam æque digni æquale ius habebant ad beneficium. Dico *tertio*. Impediens beneficium, ne detur digniori, quamvis impediatur, ut digno detur, quavis via impediatur, siue vi, dolo, aut fraude, siue precibus solis, tenetur illud digniori restituere. Ita Covar. *citato loco*. Ratio est, quoniam violatur in hoc maius dignioris ius ad beneficium.

7 *QVÆST. Quid censes de indigno se opponere?* RESP. Quilibet indignus se opponere potest, licet se indignum iudicet, ad scientiam ostendendum, & beneficium comparandum, quantum merito iure potest, & non aliter. Idemque dicendum de digno in oppositione dignioris. Res est manifesta, nec probatione indiget.

8 *QVÆST. Quid tamen de eo censes, qui ante oppositionem se indignum, aut minus dignum iudicans, & cum hoc iudicio se opponens, recta tamen supra dicta intentione à iuribus beneficij donatur?* RESP. Arbitror huiusmodi oppositorem ex supra dicta intentione à culpa liberari, posseque beneficio frui. Quoniam iudicium dignitatis æqualis, aut maioris non penes illum, sed penes iudices relinquitur, ac proinde potest se dignum, vel digniorem post iudicium arbitrium existimare, gaudereque beneficio dato.

9 *QVÆST. Ad quam restitutionem tenetur beneficiatus-*

H 5 qui

qui horas canonicas non recitat? R E S P. Ad illius diei fructuum restitutionem, pro rata, videlicet pro relictis matutinis, & laudibus ad dimidiam partem: pro quavis alia hora ad partem sextam. Ita habetur in *Extravaganti Pijs* V. de hac re, & in *Concil. Lateran. ultimo*. Adnotat Nau. *cap. 25. num. 122. Sot. 10. iust. quest. 5. art. 6. cont. 3* cum communi sententia.

10 QVAEST. *Ad quam restitutionem tenentur pensionarii easdem diuinas preces omittentes?* R E S P. Res est manifesta in *Extravaganti Pijs* V. citata, quæ decernit, vt ipsi teneantur recitare officium paruum Beatæ Mariæ, & teneantur restitutionem pro rata, vt beneficiari curati. Aduertunt egregiè *Capuan. de horis can. tit. de pœn. non recit. & Instruct. hanc pœnam latam esse in eos, qui clericali titulo pensionem colligunt, vt ibi Pius Papa aperte declarat.*

11 QVAEST. *Ad quam restitutionem tenetur canonicus assistens tantum, & non recitans in choro, licet domi recitauerit?* R E S P. Ad restituendas distributiones illius muti temporis. Ita *Nau. de orat. cap. 10. num. 47. Capuan. vbi proxime adducens pro sua sententia Concilij Trid. decretum, sess. 24. cap. 12. Sot. 10. iust. qu. 5. art. 4. Instruct. 2. p. qu. 1. colligitur ex Syl. horn, qu. 6. Arm. ibid. qu. 21. Probatur, quia istæ distributiones non dantur pro præsentia personarum, ad vanam Ecclesiæ ostentationem, vt dantur regij annui redditus aulicis pro frequentanda regia aula, vt perperam existimauit *Med. in instruct. & Tolet. 2. lib. resp. cap. 2. num. 217. Sed pro oratione: beneficium enim datur pro officio, officium vero canonici non est adesse, sed orare.**

12 QVAEST. *Quid censes de eo, qui recitat, vel canit ore tenente alio diuulsa?* R E S P. Ad nullam tenetur restitutionem. Ita *Cord. l. 4. q. 3. Sot. 10. iust. q. 1. ar. 6. concl. 4. cum D. Ant. Ioan. Med. Sylu. & Castro quos citat. Probatur, quia eam solam externam orationem hætenus videtur tantum Ecclesia præcipere, quo ad diurnas distributiones.*

13 QVAEST. *Quid arbitraris de eo, qui beneficium curatum accepit nondum sacerdos?* R E S P. Si id accepit animo colligendi fructus per annum concessum ante ordinationem, & postea dimittendi, quia non vult presbyter fieri, tenetur ad

eur ad fructuum perceptorum restitutionem. Ita Nau. cap. 25. num. 119. & habetur expressè cap. Commissa. s. Carcerum, lib. 6. Probatum, quia per fraudem, inuita Ecclesia, fructus collegit. Si tamen intra annum in melius animum mutauit, & presbyteratus ordinem suscepit, etiam perceptos fructus tempore iniquæ intentionis retinere potest. Ita Nau. &c. Commissa lib. 6. expressè. Et probatur, quia fraus ab initio incepta, non consummata, purgatur per voluntatis mutationem. Quod si bene inceptum animum mutauit in peius, & non vult ordinari, cum antea vellet, tenetur restituere fructus à voluntatis mutatione perceptos. Ita Glos. ca. commissa citatum, & Angl. q. de cler. rest. obnoxys dub. 6. ante 4. concl. Probatum, quia ab illa mutatione per fraudem fructus collegit. Quod dixi de suscipiente beneficium, dico de collatore. Qui quidem scienter illud cõtulit nolenti suscipere ordinem, tenetur Ecclesiam seruare indemnem, & ablatos fructus restituere. Ita Nauar. ca. 25. num. 119.

14 QVÆST. Quid de eo, qui quamuis animo suscipiendâ ex. lines beneficium acceptet, conditionaliter tamen acceptat, nisi aliud accidat in maius suum decus, & commodum? RESP. Si illa conditio fundata erat in æquali dubio euentus suscipiendi, & non suscipiendi ordines, quatenus illud dubium fuit, eatenus fecit inuitos fructus. Ita Sot. 10. inst. qu. st. 5. art. 6. Instruct. 2 p. ca. 105. Probatum, quia eo modo pendulus, & anceps in rigore iuris non vere alteram partem determinate intendit, & ideo, nec suscipere ordines determinate vult. Si autem illa conditio fundabatur in quadam formidine partis oppositæ ex aliquibus indicijs, probabilius tamen illi erat se ordines susceprurum, ad nihil obligatur. Nam sola ista moralis certitudo, & non alia in hac vita haberi potest, omnesq; qui beneficiũ accipiunt, ea subintellecta conditione accipiunt, nisi aliud maius commodum suboriatur. Quauis tamen intentione beneficium acceptet, si idoneum ministrum loco sui Ecclesiæ substituatur, potest illud pretium ex fructibus adimere. Ita Angles de rest. tit. de cleric. rest. obnoxys, diff. 3. dub. 6. cum Gab. quem citat.

15 QVÆST. Beneficiarius voluntarium homicidium committens, teneturne ad fructus restituendos ipso facto post

post homicidium commissum? RESP. Minime. Probatum facile, quia ob illud peccatum, quantumvis publicum non amittit, ipso facto, beneficium, sed spectanda est iudicis sententia, ergo ante illam, non amittit fructus. Ita Cordub. qu. 41. Instruct. 2. p. qu. 93. & habetur cap. Ex litteris, de excessu prelati. constatque ex certa regula, quam probat Nau. cap. 37. numer. 251. Scilicet nullam irregularitatem inducere ipso facto priuationem beneficii antehabiti.

16 QVÆST. Post homicidium voluntarium occultum, quod non obtenta dispensatione beneficium accepit, ad quid tenetur? RESP. Ad restituendos fructus, quos recepit. Probatum ex iure, quia collatio beneficii, etiam simplicis, si nulla, iuxta decretum Concilii Tridentini, sess. 4. ca. 6. & cap. Quæsitum de tempore ordinis in Decretis. Probatum ratione, quia beneficium datur propter officium, ergo qui officium exerceat non valet, iniuste recipit beneficium: atqui irregularis (qualis est homicida voluntarius) non potest exercere officium; ergo nec recipere beneficium.

17 QVÆST. Quid arbitraris de excommunicato maioris excommunicatione, & suspensio in penam à beneficio? RESP. Talis dum in culpa est non absoluitur à censura, fructus non facit, & ideo si eos recipit, tenetur restituere. Secus si per eum non fiat, ut absoluitur. Ita Nau. cap. 25. numer. 124. Instruct. 2. p. qu. 97. Dum vero in culpa est non absoluitur, etiam si non aliunde habeat, unde viuat, nec etiam ad congruam sustentationem potest percipere fructus, quamquam emendicare cogatur, atque eos si recipit, tenetur restituere. Ita Cou. citatus à Tolet. lib. 2. de reprobatione cap. 2. numer. 136. & probat ex multis glossis. Probatum deinceps ratione, quia qui contumax est, indignum se facit omni benignitate. Oppositum docuit Nau. proxime citatus, sed immerito. Idem de suspensio, atque deposito Delectores communiter asserunt, cum censura orta est in culpa.

18 QVÆST. Quid dicis de eo, qui non obtenta pro rata dispensatione ante vigesimum quintum annum inceptum beneficium curatum accepit? RESP. Collatio est ipso iure, & facta nulla, ca. Cum in iunctis §. inferiora, de electis. Ita notauit Nau. cit. n. 116. & ideo perceptos fructus tenetur restituere.

19 QVÆST. *Quid censet de publico concubinario?* RESP. Publicus peccator fructus beneficij facit. Ita Nauar. cap. 25. num. 123. Rosella verb. Clerici, Sylu. clericus. 4. quæst. 24. Probatur, quia id non prohibetur in iure, & ipse deseruit Ecclesiæ.

20 QVÆST. *Quid dicendum putas de simoniaco?* RESP. Simoniacus non facit fructus, & ideo eos tenetur restituere, cap. De hoc. de simonia, in decreto. D. Thom. 2. 2. quæ. 100. art. 6. ad 4. Nau. sup. num. 15. Talis vero restitutio Ecclesiæ faciendâ est, aut pauperibus illius, quoad fieri possit.

De Decimarum restitutione. §. 3.

I Quo iure debentur decimæ.

I QVÆSTIO. *Quoniam egimus de beneficiorum restitutione, ratione decimarum ex parte beneficiorum: non erit abs re statim agere de decimarum restitutione ex parte eorum, qui eas solvunt. Quæro igitur, quo iure debentur decimæ?* RESP. Decimæ quo ad congruam ministrorum sustentationem debentur iure naturali. Ita nos docuit Christus Dominus. Luc. 10. *Dignus est operarius mercede sua.* Quo ad quotam, hoc est, quo ad quantam partem, debentur iure Ecclesiastico: Quod quidem ius non vnum pro omnibus regionibus determinatum est, sed variat pro regionum consuetudine. De fide tamen est eas Ecclesiæ deberi, vt decreuit Concil. Trident. sess. 8. Vbi Wiclephus contrarium asserens, hæresis damnatur. Hinc colliges nulla cõtraria consuetudine decimas tolli posse, quo ad congruam ministrorum sustentationem. Quæ licet in aliquibus regionibus non solvantur, vt fertur de aliquibus Italiæ locis, id fit ex libera Ecclesiæ condonatione aliunde se alentis, quemadmodum Paul. 2. Corinth. de decimas sibi debitas condonabat. Quamobrem si ad hanc congruam ministrorum sustentationem aliquot oblationes ex consuetudine offerri solent, ad eas offerendas cogi populus potest Prælati auctoritate, quia peccat mortaliter illas non offerendo. Ita cap. ad Apost. de simonia. Nec excusantur parochiani à decimis soluendis ex eo, quod parochus aliunde habeat vnde decenter viuat,

viuat,

vinat, hoc est, ex bonis patrimonialibus, vt notauit S.
6. ius. qu. 3. ar. 1. & Cou. sup. & clarè colligitur ex 1. Cor.
9. quoniam beneficium debetur ratione officij, & iustus
est, vt qui altari seruit, de altari viuat. Sed hac de re late
ad quintum Ecclesiæ præceptum.

CAPVT XIV.

De restitutione circa bona corporis. §. I.

De restitutione Homicidij.

- 1 Qui ratione homicidij tenentur restituere.
- 2 De falso teste in causa mortis.
- 3 De homicidio, cuius crimen alteri imputatur, & id occiditur.
- 4 Quando dicitur quis fuisse ex malitia causa falsæ existimationis erga alium habitæ.
- 5 An causa falsæ existimationis sit, qui occidit hominem, in quem alius minas iecit.
- 6 De occisore, qui non seruauit moderamen inculpate tutelæ.
- 7 Quantum tenetur talis restituere.
- 8 De occisore, qui fuga posset occisionem euitare.
- 9 Qui tenetur fugere aggressorem.
- 10 Quo iure ecclesiasticæ personæ tenentur fugere.
- 11 De occisore in duello.
- 12 De occisore, pro recuperandis bonis temporalibus.
- 13 De tali occisore, cum res ablata recuperari possit in iudicio.
- 14 De occisore inuasoris suæ castitatis.
- 15 De occisore inuasoris pro liberando innocente.
- 16 De occisore iam damnato à iudice.
- 17 Quantum pro homicidio, & mutilatione restituendum.